

Poljska ne priznava sovjetsko-nemškega sporazuma o razkosanju

Prošnja Angliji in Franciji naj nadaljujeta vojno za osvoboditev Poljakov

London, 30. sept. o. Poljski poslanik v Londonu grof Raczynski je bil včeraj sprejet pri angleškem zunanjem ministru lordu Halifaxu in je uradno protestiral proti nemško-sovjetskemu sporazumu o razkosanju poljske države.

Poljsko poslanstvo je izdalo za angleško javnost posebno sporočilo, v katerem pravi, da je bil poljski narod v tem dogovoru dejanje surovega nasilja in da razdelitve ne bo nikdar priznal.

Pariz, 30. sept. o. Poljski poslanik Lukaszewicz je izročil francoskemu zunanjemu ministru spomenico, v kateri izjavlja, da poljska vlada ne bo nikdar sprejela določil nemško-sovjetskega sporazuma o razdelitvi Poljske. Poljska vlada pričakuje, da bosta Francija in Anglija nadaljevali z vojno do končne zmage, ki bo obnovila Poljsko.

V francoskih vladnih krogih izjavljajo, da je Francija trdno odločena nadaljevati vojno in da bo uradno odklonila nemške ter sovjetske predloge za sklenitev miru na podlagi sedanjega stanja, s čimer bi bila poljska država uničena.

Pariz, 30. sept. o. Iz poljskih krogov poročajo uradno, da je bil za vrhovnega poveljnika

poljske armade v Franciji imenovan general Sikorski, bivši predsednik poljske vlade in organizator poljske vojske v svetovni vojni. General Sikorski je s francoskim generalom Weigandom organiziral 1. 1920. odpor proti boljševiški armadi, katero so Poljaki potem pregnali s svojega ozemlja. General Sikorski je bil nasprotnik pokojnega maršala Pilsudskega zaradi njegove, Nemcem prijazne politike ter je vedno zagovarjal čim tesnejše sodelovanje z Anglijo in Francijo.

Pariz, 30. sept. o. Senator Berenger je zunanje-političnemu odboru v senatu izročil senzacionalne listine s presenetljivimi podatki o tajni vsebini nemško-sovjetske pogodbe.

Pariz, 30. sept. Primas Poljske, kardinal Hlond je naslovil po vatikanskem radiu poslanico v poljski svojini, v kateri izjavlja, da bi jim vili hrabrosti in zvestobe do domovine in vere v Boga. Kardinal Hlond je izrazil priznanje poljski vojski ter prebivalstvu Varšave, za junaštvo v zadnjih bojih. Izrazil je tudi priznanje požrtvovalnemu duhu delavcev in ujetnikov. Kardinal Hlond je priporočil vsemu poljskemu narodu, naj se pokori volji Previdnosti, katere cilji se ne dajo doumeti.

London, 30. sept. o. United Press sporoča, da nemško-sovjetska trgovinska pogodba ne menja nobenega dosedanjega stališča in da Nem-

čiji s tem ni nič pridobila. Po morju je nemogoče dovažati surovine z Rusije, ker je Nemčija blokirana in preko Poljske pa je promet otežkočen. Vsi angleški listi, kakor tudi francoski odločno stojijo na strani, da Francija in Anglija ne bosta pristali na Hitlerjev mirovni predlog. Times piše, da Anglija in Francija ne bosta sklenili miru, dokler bo Hitler na vladi.

London, 30. sept. Angleški vladni krogi ponudjajo, da se položaj v Evropi v ničemer ni spremenil. Rusko-nemška pogodba ne spreminja smeri britanske politike. Ni verjetno, da bo Nemčija dobila več surovin po novem sporazumu z Rusijo, kakor pa jih je dobivala po odredbah nenapadnega pakta. Položaj se zato ni spremenil prav nič od dneva, ko je Velika Britanija sklenila izpolniti svoje obveznosti do Poljske. Ni ga danes dejstva, katerega Anglija ne bi bila upoštevala pred izbruhom vojne. Ne bo izdana nobena uradna izjava o britanski politiki prej, preden ne bo vlada razpravljala o nemško-sovjetskem sporazumu in tudi prej ne, preden se ne bo angleška vlada posvetovala s francosko vlado. Chamberlainova izjava dne 26. t. m., v kateri je med drugim poudaril, da je naš glavni cilj, da osvobodimo Evropo stalnega strahu pred nemškimi napadi, pojasnjuje tudi sedanje stališče Anglije in Francije.

Sovjetska in romunska vojska se zbira ob besarabski meji

Bukarešta, 30. sept. o. Ministrski predsednik Argentinu je podal snoči izjavo, da bo Romunija ostala strogo nevtralna. Dopisniki, ki se nahajajo v Bukarešti, pa poročajo, da Romunija še vedno pošilja nove čete na besarabsko-rusko mejo. Prav tako pa ojačujejo svojo vojsko sovjeti, iz česar se da skle-

pati, da pripravljajo nekaj proti Romuniji. Nemčija in Romunija sta podaljšali trgovinsko pogodbo, ki je bila sklenjena lani oktobra. Po sedanjih pogodbah bo Romunija uvažala iz Nemčije trikrat več premoga in izvažala pa četrtino več petroleja v Nemčijo.

Poljska vojska koraka iz Varšave v ujetništvo

Žalostni pr zori ob izročanju mesta Nemcem

Berlin, 30. sept. o. Z vzhodnega bojišča poročajo: Poljska posadka v Varšavi, ki je štela okoli 120.000 mož, je začela včeraj popoldne korakati iz obkoljenega mesta v nemško ujetništvo. Preden bodo vsi poljski vojski odstranjeni iz poljske prestolnice, bo preteklo dva ali tri dni. Majhne skupine poljskega vojskovanja, med drugim 2000 mož na polotoku Heli severno od Gdanska se še vedno upirajo nemški vojski.

Amsterdam, 30. sept. Berlinski dopisnik holandskega lista »Telegraph« prinaša podrobnosti o udaji Varšave. Srečanje med poljskim polkovnikom Lipinskim in nemškim generalom je bilo dramatično in žalostno. Polkovnik je le s težavo skrival svojo presunjenost. Ko je general prevzel mesto iz rok obrambe prestolnice, je izjavil: »Veselim se, ker je prenehalo rušenje Varšave. Upam, da Varšava ni dosti trpela od bombardiranja.« Polkovnik je na te besede ihtel odgovoril:

»Na žalost je od nje ostal samo še kup razvalin.«

Pariz, 30. sept. Sporočilo poveljništva obrambe Varšave z dne 29. t. m. zvečer se glasi: Ko je poveljništvo varšavske obrambe izčrpalo vse možnosti za nadaljevanje odpora, je bilo z ozirom na obupno stanje civilnega prebivalstva ter pomanjkanje vode in streliva za topništvo prisiljeno skleniti premirje. Poveljnik obrambe Varšave je določil z nemškim poveljnikom pogoje za sporazum, po katerem bi se morali Varšava in njena garnizija udati včeraj popoldne. Nemški poveljnik se je moral obvezati, da bo častnikom, ki so se udeležili obrambe prestolnice, omogočil pogoje častnega ujetništva, tako da bodo lahko obdržali sablje. Po drugi strani se Nemci obvežejo, da bodo demobilizirali udeležnike in vojske ter jih pustili domov.

Pogajanja za sovjetsko-turško pogodbo o Črnem morju in Balkanu so končana

Turško vojaško odposlanstvo bo odpotovalo v London

London, 30. sept. o. Poročajo, da se bo turški zunanji minister Saradzoglu vrnil danes ali jutri v Ankaru z besedilom nove pogodbe med Turčijo in Sovjetsko Rusijo, katere se nanaša na Črno morje in Balkan. Ta pogodba bo šele po posvetu turške vlade podpisana v Ankari. Pogajanja za to pogodbo so v glavnem končana.

Berlin, 30. sept. DNB poroča iz Moskve, da turški zunanji minister Saradzoglu včeraj ni imel sestankov s sovjetskimi državniki. Turška delegacija ostane v Moskvi najbrž še danes.

Pri povratku v Ankaru se bo turški zunanji minister ustavil v Bukarešti in tam imel razgovo-

re z romunsko vlado.

London, 30. sept. Po vesti »Daily Telegraph« je odpotovalo iz Ankare v London turško vojni odposlanstvo. Na čelu delegacije je general Kiazim Orbay, ki je vodil turško vojaško zastopstvo že pri zadnjih posvetih z angleškimi poveljniki in strokovnjaki.

London, 30. sept. o. Londonski radio poroča, da novi pakt med Turčijo in Sovjetsko Rusijo ni naperjen proti Angliji in Franciji. V novem paktu, tako zatrjujejo politični krogi, je navedeno, da se obdrži status quo v Črnem morju, kakor tudi na Balkanskem polotoku.

Estonija - protektorat boljševikov

Danes je bila v Moskvi potrjena pogodba, s katero je še ena mala država v Evropi izgubila samostojnost

Moskva, 30. sept. o. Sovjetska vlada je danes odobrila sovjetsko-estonsko pogodbo o medsebojni pomoči, v kateri ji Estonija odstopa nekatere otoke in uradno stopa pod protektorat Sovjetske Rusije. Molotov je priredil snoči večerjo na fast estonskega zunanjega ministra Seldterja. Večerji so prisostvovali: predsednik estonske narodne skupščine Ulnoe, Stalin, Vorosilov, Mikoja, Gorkin, Potemkin, Dekazanov, Lozovski in številne druge sovjetske osebnosti.

Nova pogodba o medsebojni pomoči med Sovjeti in Estonijo ima naslednje člene: 1. Pogodbenici se obvezujeta, da bosta druga drugi nudili vzajemno vsako, tudi vojaško pomoč, če bi bile pomorske meje pogodbenice v Vzhodnem morju ali pa njune kopenske meje, kakor tudi posebna oporišča predmet napada ali pa grožnje po katerikoli evropski veliki sili.

2. Rusija se obvezuje, da bo estonski vojski nudila podporo pri oboroževanju in dobavljanju vojnega materiala pod ugodnimi pogoji.

3. Republika Estonija daje Rusiji pravico, da na estonskih otokih Sarema (Oesel) in Nijumaj (Dagoe) ter v mestu Baltiski naredi in vzdržuje oporišča za vojno mornarico ter določeno število

letališč za sovjetske letalske sile in da bo Estonija imenovane kraje dala Rusiji v zakup proti primerni odškodnini. Točen položaj teh oporišč in letališč bo pozneje določen, meje pa bodo določene z medsebojnim sporazumom. Da bi mogla varovati ta pomorska oporišča in letališča, ima Rusija pravico, da vzdržuje na svoje stroške v letališčih in oporiščih strogo določeno število kopenskih in letalskih sil. Višje teh sil bo določen s posebnim sporazumom.

4. Pogodbenici se obvezujeta, da ne bosta sklenila nobene zveze in da se ne bosta udeleževali nobene zveze, ki bi bila naperjena proti eni pogodbenici.

5. Izvedba te pogodbe ne sme na noben način okrnjevati samostojnosti pogodbenice, zlasti pa ne njunega gospodarskega sistema in njunega državnega ustroja. Pomorska oporišča in letališča v odsekih, ki so določeni v čl. 3. ostanejo ozemlje republike Estonije.

6. Ta pakt velja 10 let. Če nobena pogodbenica ne bo smatrala za potrebno pakt pred potekom tega roka odpovedati, se bo veljavnost pogodbe podaljšala sama po sebi za 5 let.

Dr. Maček o nevtralnosti malih držav in notranjih razmerah v Jugoslaviji

Sofija, 30. sept. o. Dnevnik »Slovo« prinaša zanimivo izjavo hrvatskega voditelja in podpredsednika jugoslovanske vlade dr. Mačka. V tej izjavi pravi, dr. Maček, da je za male države v Evropi edino modro, da ostanejo nevtralne. Zakaj tudi, če bi stale po naključju na strani zmagovalcev, bi jih pred končno zmago uničili.

Skupna korist vseh južnih Slovanov je v tem, da skušajo za vsako ceno ohraniti mir. V to smer gredo vsa njihova prizadevanja.

Ko je govoril o notranjem položaju v Jugoslaviji, je dr. Maček dejal, da za zdaj ni na dnevnem redu vprašanje o upravnih razdelitvi Jugoslavije na štiri avtonomne enote. Glavno je, da se izvede nova politična zakonodaja, zlasti volilni zakon. Volitve po tem novem volilnem zakonu bodo razpisane takoj, ko bo mednarodni položaj popustil.

Nemški zunanji minister Ribbentrop je pri odhodu iz Moskve izjavil, da je za žalost bilo njegovo bivanje v Moskvi zelo kratko, da pa upa, da bo kmalu lahko prišel med Sovjete za dalje časa. Nemčija in Rusija želita mir in hočeta, da bi Anglija in Francija prenehali z vojno, ki nima nobenega smisla.

Sovjetski poslanik v Londonu Majski je obvestil angleškega zunanjega ministra, da bo Rusija v vojni na zahodu nevtralna in da je pripravljena obnoviti trgovske stike z Anglijo. Tako pišejo nekateri angleški listi danes.

V New Yorku so prijeli voditelja ameriških Nemcev Frica Kuhna in ga zaprli zaradi nedovoljenega političnega delovanja.

Vrednost poljskega zlota do nemške marke je določena s pol marke za zlot. Prvotno so Nemci dajali za zlot 15 pfenigov.

Na francosko nemškem bojišču - samo streljanje topov

London, 30. sept. o. Iz Londona poročajo, da je bilo snoči na zapadnem bojišču v bližini Saarbrückena tako močno topniško obstreljevanje na obeh straneh, da se je slišalo 60 km daleč. Francoze čete se drže na svojih postojankah. Ne na eni, ne na drugi strani ni bilo nobenega pomembnega uspeha. Na obeh straneh pa so poskušale napadalne čete zavzeti sovražnikove postojanke pod varstvom artiljerijskega ognja, kar pa se ni posrečilo nobeni vojski.

Ednice angleškega vojnega letalstva so poročile ministrstvu za informacije izvedle včeraj napad na nemške vojne ladje v Helgolandskem zalivu. Navzlic zelo močnemu streljanju protiletalskega topništva, so angleška letala napadala zelo nizko. Napadi so bili izvedeni do kraja. Nekatera angleška letala se še niso vrnila v svoja oporišča.

Italijanska sodba po uničenju Poljske:

Noben narod v Evropi ne želi vojne

Milan, 30. sept. Glasilo italijanskega zunanjega ministrstva »Relazioni Internazionali« piše o velikih naporih Mussolinija za popravilo krivic versajske pogodbe ter za ohranitev miru. Po končani vojni na Poljskem je skrajni čas izogniti se strašnemu epopu na zahodu. Neumno je zahtevati, da se ohrani odnosno ponovno postavi zapuščene postojanke. Stališče Italije do vojne na

Vesti 30. septembra

Sveti oče Pij VII. bo danes sprejel člane poljske kolonije v Rimu. Pri tej priliki bo imel primeren nagovor.

Razdeljevanje živeža civilnemu prebivalstvu z nakaznicami bodo konec oktobra uvedli na Angleškem. Vlada bo do tedaj izvedla popis vseh družin. Ta popis bo služil kot podlaga za razdeljevanje. Navzlic temu pa ne bodo določili nikakih pomembnejših omejitev pri prehrani.

V Budimpešti so se začela nemško-madžarska gospodarska pogajanja za požitvev trgovine med obema državama, kakor to zahteva vojno stanje v Nemčiji.

Francoski ministrski predsednik Daladier bo 6. oktobra obširno odgovoril na razna vprašanja glede francoske zunanje politike v zadnjih časih. Vprašanja mu je stavil zunanje-politični odbor v poslanski zbornici.

Angleški kralj Jurij VI. je sprejel predsednika vlade Chamberlaina, ki mu je poročal o političnem stanju in pa o tem, kakšen govor bo imel v ponedeljek v poslanski zbornici.

Nemški zunanji minister Ribbentrop se je včeraj vrnil iz Moskve in je bil takoj nato sprejet pri kanclerju Hitlerju ter mu poročal o uspehih svojega obiska v Moskvi in mu izročil pozdrave Stalina ter drugih boljševiških odličnikov.

Nemški listi potrjujejo vest, da so angleška letala pri zadnjih poletih metala na nemške kraje letake s Knickerbockerjevimi trditvami o tem, koliko denarja so naložili v tujini nemški voditelji.

Nemško propagandno ministrstvo — je po francoskih vesteh — poslalo vsem ameriškim poslanecem in senatorjem pisma, v katerih jih skušajo odvrti od tega, da bi glasovali za spremembo nevtralnostnega zakona.

V Ukrajini in na poljskem ozemlju, kar ga je prišlo pod boljševiško upravo, so začeli deliti propagandne zemljevidne, na katerih so zarisane nove sovjetske republike: Ukrajina, Poljska, Slovaška, Madžarska, Avstrija in Bavarska...

Romunska zunanja politika se ne bo nič spremenila, zatrjujejo v Bukarešti in navajajo v dokaz dejstvo, da je zunanji minister še vedno Gafencu.

Srednje šole v Parizu bodo začele pouk sredi oktobra.

Nakaznice za britje po javnih brivnicah so uvedli v Nemčiji. Nakaznice so potrebne zaradi štedenja z brivskim milom.

Angleški urad za pobijanje vojnega tihotapstva poroča, da so na neki nevtralni ladji zaplenili 20 vreč mokanske kave, poslane iz Adena v Arabijo na naslov nemškega kanclerja. Kave je bilo skupaj za dve toni.

120.000 palestinskih Judov moških in ženskih se je prišlo v prostovoljsko angleško vojaško službo.

Obsežno nemško vohonsko organizacijo je odobrila ameriška policija v New Yorku. Pri preiskavah je našla po vilah raznih agentov močne radijske oddajnike, s katerimi so poročali vesti v Evropo.

Turška vlada je prepovedala izvoz vseh dragih kovin, zlasti pa srebrnega denarja ter nakita.

Velika francoska parnika »Champlain« in »Columbia« eta včeraj varno priplula iz Kanade v Francijo. To dejstvo prča, da so nemške podmornice v glavnem morale ustaviti svoje delo na Atlantskem morju.

Največji nemški parnik »Bremen« je po zatrdilih estonskih mornarjev zasidran v severno ruski luki Murmansku.

Ameriški zunanji minister Hull je izjavil, da mu ni nič znanega o mirovni ponudbi Nemčije in Sovjetov, po kateri naj bi bila sklicana konferenca z udeležbo Anglije, Francije, Nemčije, Rusije, Italije in Amerike.

Vesti, ki so jih prinašali tuji časopisi, da so Nemci potopili spet eno angleško ladjo, ki je bila namenjena za transport letal, v Londonu odločno zanikajo. Ni res, da bi potopili Nemci že drugo ladjo in tudi ni res, da bi bila katera druga vojna ladja potopljena.

Pariz, 30. sept. o. Predsednik francoske republike Lebrun je včeraj obiskal severovzhodno bojišče in se ustavil pri različnih poveljstvih. Šel je tudi v Maginotijevo črto in tam osebno odlikoval ranjenega častnika ter dva podčastnika.

Letalski minister Guc la Chambre je včeraj nadzoroval letalske oddelke na francosko-nemškem bojišču ter gledal boj med nemškim in francoskim letalskim oddelkom. Ministra je spremljal na poletu vrhovni poveljnik francoskega letalstva general Vuillemin.

zapadu, ki ne more prinesiti nikomur koristi, odgovarja nacionalnim koristim Italije ter njenim političnim pogodbam in paktom ter nazadnje želji vseh narodov, tudi nemškega naroda. Posredovanje Rusije, da si spet pridobi ozemlja, ki so ji pripadala pred vojno, je popolnoma naravno ter se da pojasniti tudi zaradi tega, ker so zahodne sile pred in po Versailles sprejele sklepe na škodo Rusije. Po velikih žrtvah, ki jih je Rusija imela s tem, da je pomagala zapadnim silam, je navsezadnje izgubila mnogo ozemlja in pomembna oporišča, potrebna za njene odnose do zahoda. Popolnoma logično je, da sodeluje Rusija pri reviziji, ki ji omogoča obnovo odnosov s Srednjo Evropo. Nemčija ima sedaj možnost spraviti na zahodno bojišče ogromne množice svojih divizij. Nemška oborožena sila je močnejša od angleških in francoskih sil. Posebno velja to za zračne sile. Anglijo živi danes dve tretjini pošiljk, ki prihajajo po morju. Uspehi podmorniške vojne so dokazali, da ima blokada dve konici.

Izjava trgovskega ministra o pogajanjih z Nemčijo, o avtomobilskem prometu in o prenosu pristojnosti na banovino Hrvatsko

Belgrad, 30. sept. Trgovinski minister dr. Ivan Andres je sprejel včeraj časnike in jim odgovoril na vprašanja, katera so mu zastavili. Glede trgovinskih pogajanj z Nemčijo, ki so se pred dvema dnevi začela, je minister dr. Andres izjavil med drugim sledeče:

Predvčerajšnjim so se začela gospodarska pogajanja z nemško delegacijo. Ta pogajanja se vodijo v okviru rednega sestanka jugoslovansko-nemškega gospodarskega odbora. Razume se, da dajejo sedanje razmere v Evropi tem pogajanjem poseben pomen. Ta pogajanja morajo na eni strani zavarovati bistvene interese naše trgovine z državo, ki predstavlja naše največje inozemsko tržišče. Na drugi strani pa se morajo ti interesi spraviti v sklad z nevtralnim položajem, ki ga je naša država zavzela. Po pogajanjih z Nemčijo bomo imeli druga pogajanja, in sicer z Grčijo, Italijo, Madžarsko in drugimi državami, da uredimo z njimi najvažnejša trgovinska vprašanja in odstranimo razne ovire v trgovinskem in plačilnem prometu. Tako bomo ustvarili znošno stanje v sedanjih težkih razmerah mednarodne trgovine.

O omejitvi avtomobilskega prometa je povedal minister med drugim tole: V zvezi z ukrepi, ki se izvajajo zaradi tega, da se prihrani bencin, so bile objavljene vesti, da je sprejeta uredba o omejitvi avtomobilskega prometa. Taka uredba je v resnici pripravljena, toda se ne bo izvajala vse dotlej, dokler se lahko tekoče potrebe bencina in plinskega olja pokrivajo z uvozom iz inozemstva. Ako bi prišlo do ovir pri uvozu, tako da bi bile obstoječe rezerve v državi ogrožene, potem bi se

objavila uredba o omejitvi avtomobilskega prometa. To ne pomeni, da se lahko bencin uporablja po mili volji. Ni treba pozabiti, da bencin plačamo večinoma v devizah, ki so nam danes potrebnejše za mnogo bolj nujne nabavke. Potovati v kraje, ki imajo železniške zveze z avtomobilom ali prevažati blago s tovrstnimi avtomobili, danes ni na mestu, dasi je mogoče bolj rentabilno.

Na vprašanje, kako je s prenosom pristojnosti iz trgovskega ministrstva na banovino Hrvatsko, je minister dr. Andres odgovoril: Važni posli resora, ki se opravljajo intenzivno, niso niti najmanj ovirali dela za izvajanje te uredbe, ki se nanaša na prenos pristojnosti na banske oblasti banovine Hrvatske. V podrejenem ministrstvu obstoje važni posli, ki ostanejo še nadalje skupni, kakor je to zunanja trgovina, zavarovanje, uprava za zaščito industrijske svojine ter uprava za kontrolo mer in žlahtnih kovin. Posebno važno področje za državno zajedništvo je zunanja trgovina. Predložil sem ukrepe, kakor sem vam jih že obrazložil, da se to področje pravilno uredi, da bi v polni meri ustrezalo nalogam, ki se danes pojavljajo. Na drugi strani pa posli notranje trgovine, industrije, obrtništva, bankarstva in pa strokovnega pouka preidejo na bansko oblast v Zagrebu. Ta teden sem zaradi tega sklical načelniški svet ministrstev ter sem s šefi oddelkov in ustanov določil vse podrobnosti za prenos pristojnosti. Potrebne rešitve o prenosu poslovanja bodo pripravljene že v začetku prihodnjega tedna, tako da se bomo prenos tudi formalno izvršili te dni.

Iz mariborskih sodnih dvoran

Maribor, 29. septembra.

Danes se vršijo pred mariborskim okrožnim sodiščem tri zanimive razprave. Pri prvi se obravnava zločin, ki je bil izvršen 20. julija pri Sv. Boltenku, kjer je

mož streljal na ženo, ker se ni hotela ločiti

Zaradi tega zločina se zagovarja 28letni Avgust Lončarič, posestnik od Sv. Boltenka v Halozah. Dne 22. novembra 1937 se je Lončarič poročil s Katarino Vinkler, h kateri se je priženil na njeno posestvo, ki sta ji ga njena roditelja prepustila. Lončarič je postal soprosetnik, pa ga je kmalu prevzela oblastnost. Nastali so prepiri, ker je ženi neprestano očital, da živi na njenem domu njena starša ter je zahteval, da morata oba od doma. Žena naravno v to ni privolila, pa jo je začel mož pretepati. Nazadnje pa jo je zapustil ter se preselil k svoji starši, obenem pa je po odvetniku zahteval ločitev zakona ter razdelitev posestva. Žena pa na ločitev ni pristala, kar ga je silovito jezilo. Zategadelj ji je začel groziti ter jo zalezovati. 20. julija t. l. jo je zalotil na njivi, kjer je vozila z vprego volov. Brez besede je napelil v njo samokres ter začel streljati. Zadel jo je v spodnji živit ter življenjsko nevarno poškodoval. V bolnišnici je sicer okrevala, ostale pa so takšne posledice, da ne bo nikoli več zdrava in sposobna za delo. Lončarič se sedaj izgovarja, da se mu je v razburjenosti orodje po nesreči sprožilo in da ni imel namena žene ustreliti.

Na tomboli je goljufal

Pred sodnike pride danes 43letni Bežjak Franc iz Botkovec zaradi predrznega poskusa sleparije. 30. aprila t. l. so imeli ptujski gasilci tombolo. Glavni dobiček je bilo motorno kolo, vredno 5000 din. Med množičnimi udeleženci te tombole je bil tudi Bežjak, ki si je preskrbel več tombolskih kart. Črtal pa je številke samo na eni, dočim je z drugih številke, ki so bile klicane, rezal ter jih lepil na prvo karto. Na ta način je svojo tablico kmalu izpolnil tako, da je prelepil sedem števil. Potem je izročil tablico svoji ženi Neži, na karto pa napisal ime »Neža Kozjak, Polensak« ter jo poslal h komisiji, da bi dobil zaželeni prvi dobiček. Na odru pa se je nahajal zastopnik finančne oblasti, ki je karto natančno pregledal ter opazil, da so številke preplepane. Na ta način je prišla Bežjakova sleparija na dan.

Pri požaru sta kradla

Dne 14. aprila t. l. je bil v Marenbergu katastrofalni požar. Ponoči se je okrog 11 vnelo gospodarsko poslopje marenberške graščine, last Tezije Zupanc. Ogenj se je razširil tudi na podstrešje gradu. V graščini, ki je zelo lepo opremljena, je bilo veliko reči, katere so skušali številni gasilci rešiti. Med drugim so spravili iz podstrešne shrambe tudi več sto kil suhega evinjskega suhega mesa ter so ga zložili v bližini na travo.

Skrivnost smrtne megle

»Preden daste svoje znamenje, prosim, pogledjte vendar malo skozi okno ven,« mu je prijazno nasvetoval detektiv.

S težavo se je dvignil Lammerley. Skozi okno je bilo videti daleč po cesti navzgor. Kakor daleč je neslo oko, je bilo videti pred vsako izložbo, pred vsakim vhodom v hišo može, in ti može so izgledali vse drugače kakor delavci, ki sicer navadno tod okoli postajajo. Najmanj dvajset jih je bilo.

»Koliko jih pa imate vsega skupaj s seboj?« je vprašal Lammerley hripavo.

»Točno tri in šestdeset,« se je glasil kratek odgovor.

Oba moža sta spet sedla. Tovarnarjevo dihanje je postajalo težje, zatikalo se mu je. Modrikasta žila je nabrekli na njegovem visokem čelu. Videti je bilo, da se mu je le s težavo tokrat posrečilo ukrotiti brezumni srd. Toda — posrečilo se mu je.

»Vprašali ste me, če proizvajam strupeni plin,« je dejal vljudno čez pol minute, in le njegove tresočne roke so izdajale napor, katerega so ga te besede in ta prizvok izdale, da se je premagal. »Vprašanje je tako svojevrstno, da sem za trenutek nekoliko skočil s tira. Kljub temu pa vam bom kratko in jasno odgovoril: jaz ne proizvajam nobenega strupenega plina.«

Izbrpan se je naslonil nazaj na svoj stol.

»Imam dokaze za to, da so bili pri vas do podrobnosti dovršene vse predpriprave za proizvodnjo strupenega plina,« je dejal tiho Devorny.

»Kakšni so vaši dokazi?«

»Med drugim sem fotografiral različne vaše stroje in tudi

nekaj aktov...« Devorny je nenadoma obmolnil, ker je zapazil na tovarnarjevem obrazu spremenjen izraz. Napetost je uplahlila in naredila prostor vidnemu olajšanju.

»Vi me hočete osupniti, mr. Devorny,« je dejal prežeče Lammerley, in prvokrat je iz njegovega glasu zazvenelo nekaj kot zmagovalno veselje. »Mogoče, celo verjetno je, da ste napravili posnetke. Da so se vam pa ti posnetki posrečili — tega, mr. Devorny mi ne boste natvezili!« Smehljal se je. »Kakor pri nekaterih drugih tovarnah so tudi pri glavnih vhodih moje tovarne vdolane naprave, ki izžarevajo sicer neškodljive in nevidne žarke, ki pa takoj premočno osvetle nerazvite negativne, torej jih uničujejo.«

To je bila torej razlaga za ponesrečene posnetke! Devorny je uvidel, da je zagrešil veliko napako, ko je spregovoril o posnetkih. V teh okoliščinah bi se mu zaradi tega mogel spreveriti ves poskus, da bi tovarnarja presenetil.

»Precej svojevrstna varnostna naprava za tako nedolžno tovarno barv,« je poskušal rešiti, kar se je rešiti še dalo.

»Kako to?« Lammerley je bil sedaj popolnoma miren. »Vi se lahko informirate pri nekaj drugih prav tako nedolžnih tovarnah. Ti varnostni ukrepi so v manjši meri preprčani na morebitne vohune kakor na ljudi, ki čisto javno prosijo za dovoljenje fotografiranja, pa jim človek ne more dati odklonilnega odgovora.«

»Vse to zveni sicer prav lepo in dobro. Kljub temu pa dobro vem, da proizvajate strupeni plin, ali pa imate najmanj namero, da bi to delali,« je vztrajal detektiv.

Videti je bilo, da Lammerley premišlja. Devorny je vedel, da bi utegnili vsaka minuta, ki bi jo dovolil Lammerleyu za premislek, škodovati njegovemu načrtu. Toda ta trenutek mu

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 30. septembra.

Stara znanka, kateri se imamo ljubljanci zahvaliti, da domišljave glave primerjajo naše mesto z Londonom, je davi razprostrla svoje sive peruti nad Ljubljano. Megla, ki je že deli časa nismo vdihavali, nas je danes obiskala in se nam napoveduje tudi za prihodnje dni. Prinesla je seboj strupen mraz, tako da so davi na ljubljanskem letališču namerili dve stopinji pod ničlo. Vremenska napoved je dejala, da bo čez dan nekoliko oblačno, hladno in spremenljivo vreme, kar pa nam ni vzel upanja, da bomo danes še videli sonce, ki nas je včeraj ves dan tako radodarno obsevalo. In res, proti 9 dopoldne se je megla začela dvigati in previdno tipajo so si začeli skozno utirati pol prvi sončni žarki.

Sadje in gobe polnijo trg

Da je letošnja sadna letina v splošnem zelo dobro obrodila, nam kaže vsakdanja slika ljubljanskega trga, ki je bil ves teden, zlasti pa danes na tržni dan, poln sadja vseh mogočih vrst. Pričajo nam pa o tem tudi nizke cene, ki omogočajo skoraj vsakomur, da si za mal denar preskrbi toliko opevanih vitaminov. Še vedno je na trgu dovolj češpelj, kljub temu, da je češpljev teden ljubljanske mestne občine že minil. Cene se gibljejo med 1.50 do 2.50 za kg. Tudi jabolka so zelo poceni, prav lepa se dobe po 2 din, najlepša pa po 3 do 4 din. Isto je s hruškami. Belokranjsko in dalmatinsko grozdje, ki ga je bilo tudi danes precej na trgu, drži svojo ceno med 4 in 5 din. Precej je domačih breskev, ki notirajo po kakovosti od 3 do 5 din. Te cene veljajo seveda samo za sadje, ki ga pripeljejo na trg kmetice, pri branjevkah so cene nekoliko višje. Precej je bilo danes na trgu že kostanja, zlasti iz bližnjih gozdov na Dolenjskem. Je pa še zelo droben in še ne povsem dozorel. Zenske so ga prodajale po 3 din liter.

Gob je še vedno v izobilju, vendar so cene nekoliko poskočile. V zgodnjih dopoldanskih urah ni bilo mogoče dobiti jurčkov izpod 9 din kilo,

navzgorja meja pa je bila 12 din. Pozneje pa so šle cene gotovo navzdol. Merice pa so bile po 3 do 4 din. Lisic je bilo več toliko, prodajali so jih po 1.50 do 2 din merico. Gobam, zlasti jurčkom se pozna, da gre gobja sezona polagoma v zaton, kajti niso več tako lepe in sveže kakor prve dni. Treba je precej otipavanja, predno se človek odloči za nakup.

Zelenjave vseh vrst je bilo na trgu dovolj. Precej je novega fižola, ki pa je razmeroma drag, do 5 din liter. Krompir nima stalne cene, en dan ga prodajajo po 1.25 din, drugi dan 1.50 din itd. Jajca so po 11 do 12 za kovača.

V splošnem je opaziti v cenah na ljubljanskem trgu počasno, toda uporno stremenje navzgor.

Drobna kronika

Ljubljanska policija je včeraj zjutraj pridila po ljubljanskih predmestjih obsežno racijo, pri kateri je nalovila okrog 40 oseb, katerih navzočnost v Ljubljani ji je neljuba. Večino od njih je poslala v njihove domovinske občine, nekatere pa, ki jim bo treba temeljiteje pretipati obisti, pa je pridržala. Večjih sribc pa ta lov ni vrgl.

Kolesarski tatovi so pridno na delu. V zadnjih dneh je v Ljubljani spet 10 koles neprosto voljno menjalo lastnike. Če bo šlo tako naprej, bo med kolesarji nastala panika.

Jesenska tatinska sezona se giblje v glavnem v znamenju preskrbovanja s toplimi oblekami in z jestvinami. Ljubljanska policija dobi skoraj osak dan kakšno prijavo, da je izginila obleka, suknja, perilo, čevlji, lonec masti ali kaj podobnega.

Na Rešjevi cesti, Poljanskem nasipu, Barvarski stezi in Poljanski cesti kopljejo delavci rov za nov telefonski kabel, ki bo šel od Komenskega ulice po že omenjenih cestah preko Strossmajerjeve v Streliško ulico. S tem bo ta konec Ljubljane dobil možnost novih telefonskih števil.

Filmi

»Poslednja zapoved« (Matica). Prva snočna slovesna predstava tega močnega filmskega dela je bila poseben dogodek, ki je dobil izraza v rekordni udeležbi občinstva. En razlog za to je bila vsebina filma, za katero je najširše občinstvo zainteresiral naš list z romanom enakega imena, katerega je priobčeval v veliko zadovoljstvo svojih bralcev in prijateljev. Drugi razlog za to zanimanje izvira iz časa njegove tesnobe ter grozot zračne vojne, o kateri vsak dan več slišimo. Prvo in drugo dokazuje, da si naše filmsko občinstvo želi resnih, s pristno človeško vsebino prežetih del tudi na platnu, kar je vsekakor razveseljivo.

O vsebini »Poslednje zapovedi« tu ne bomo razpravljali, saj je našim bralcem dobro znana. Film podaja v dramatičnih slikah fisto, kar je z manj nazorno besedo pripovedoval roman. Je pretresljiva epopeja junštva, čigar stvarna vojna sredstva so po eni strani neskončno popolnejša in groznejša kakor včasih, po drugi strani pa zvezana s postoterjenim tveganjem, sprito česar izgublja človeško življenje in z njim vse človeštvo pri vojskovanju svoj dejanski pomen in kakršen koli višji smisel. Človek je po zaslugi civilizacije tudi pri razdejanju postal suženj svojih tehničnih otrok, kar se mu spreminja v preklestvo. Zato so žaloigre teh letalcev toliko strašnejše, njihova požrtvovalnost in tovarištvo tem obupnejša, zakaj iz vse te zmede strojev, grmenja, uničevanja, padanja in skoraj zakonitega umiranja se igralcem in gledalcu kar naprej poraja vprašanje: čemu vse to. Po nekaterih zunanjih prizorih je film eno najstrašnejših vojnih dram, a je njegova končna misel prav zaradi tega svetla in visoka, pacifiistična. Zato dobiva »Poslednja zapoved« v današnjih dneh podvojeno vrednost, ker služi spametovanju ljudi, ko jim prikazuje grozote vojne in njen nesmisel.

V tehničnem in letalskem pogledu je film na visku in vsebuje naravnost nerazumljive bojne prizore. Igranje glavnih mož, katere vodi Erroll Flynn in Basil Rathbone, znana iz slovitega »Hooda«, je ameriškansko, to se pravi pridržano, nič patetično, skratka človeško. Kadar bi kateri prizor utegnil preiti v papirno

država kupila. Danes pa so se ti piloti s prevzetimi letali vracali v domovino. Rumunija kupuje veliko letal v Nemčiji, ki potem letijo preko našega ozemlja v Rumunijo. Znan je primer rumunskega pilota, ki je moral zaslišno pristati pri Slovenjem Gradcu v Nemčiji kupljenim lovskim letalom, ki se mu je pri pristajanju razbilo, pa so ga potem na tovornem avtomobilu pripeljali v Maribor ter ga od tu poslali z vlakom nazaj v Nemčijo v tovarno.

genljivost, ga navzlic žalosti in obupnosti preseka humor, tragika in ideja se spletajo v film, ki navzlic temu, da v njem ne vidimo niti enega ženskega obraza in ne slutimo niti kosca zaljubljenosti, človeka veže in drži v pozornosti do konca. Neverjetno, za film s samimi moškimi.

S tem delom je kino Matica lepo začel glavno sezono. Predstava je bila pod pokroviteljstvom ljubljanskega Aerokluba in je šef ljubljanske letalskega središča dr. Rape imel pred začetkom lep nagovor o nalogah in o smislu sodobnega letalstva ter njegovih žrtev. Te predstave se je udeležilo mnogo odličnega občinstva iz civilnih in vojaških, zlasti letalskih krogov.

Greh mladosti (Union). Nemški film, od katerega smo zaradi Pole Negri pričakovali mnogo več. Snov, zaradi katere so film snemali, je sicer življenska, toda že stara in je bila v mnogih filmih lepše obdelana: pretirana ljubezen razočarana nezakonske matere do svojega sina, iznenada se pojavi na pozornici oče, ki skuša popraviti, kar je v mladosti zagrešil, — mati sprva o njem noče nič slišati, na koncu pa se vendar znajda, potem ko mora sin dvakrat pod operacijski nož. Razplet dejanja je nešteto krat privlečen za lase; s ceninimi rekviziti, kakor so čeki in ženitne ponudbe ekscentričnih Američanov, poskuša režiser vložiti v dogajanje več živahnosti in napetosti, kar pa se mu le deloma posreči. Pola Negri rešuje položaj s svojo realistično igro, dočim ji ostali igralci slabo sekundirajo. Film je primeren za sentimentalne duše, ki so jim ginitivni prizori na platnu dobrodošla priloznost za odcejanje odvisnih solz.

Živali oglodale mrliča

Maribor, 29. septembra.

Posestnica Sedovnik Alojzija iz Arnač je našla v gozdu, ki je last posestnika Franca Potočnika, v nekem jarku moško truplo, ki je bilo že povsem razpadlo in okrog katerega se je širil neznošen smrad. Obvestila je o svoji najdbi orožnike, naker se je podala na lice mesta odna komisija, ki je ugotovila, da je truplo ležalo v jarku že najmanj mesec dni. Na truplu odnočno okostju so bili vidni znaki, da so mrliča oglodale gozdne živali. Mrlič je bil oblečen v staro, raztrgano obleko, na nogah pa je imel le čevlje. Ob truplu sta ležali palica in berglja ter pločevinasta posoda z umazanim perilom. Komisija je kmalu ugotovila tudi identiteto mrliča. Pred mesecem dni je namreč brez sledu izginil 78letni preužitkar in berač Ivan Gorjup iz Arnač. Pokojnik je stanoval v bajti, ki je kakšnih 500 korakov oddaljena od jarka, v katerem so našli njegovo truplo. Revez je bil hrom na eni nogi in na desno oko slep. Po mnenju sosedov je šel Gorjup najbrž prut perilo, ker pa je bil slabotnega zdravlja, je med potjo postalo slabo in je omahnil v jarek, kjer ga je dohitela smrt.

ni hotelo šiniti v glavo nič primernega, tedaj pa je prišlo samo od sebe!

Odločno je Lammerley dvignil glavo.

»Kaj hočete prav za prav od mene? Vi nastopate tukaj s celo vojsko tajnih policajev... Kaj me nameravate dati za preti? Kaj imate ukaz za aretacijo?«

»Morda,« je dejal neodločno Devorny. Vedel je, da je zdaj vse izpuščeno.

»Morda? Kaj se pravi — morda? Vi imate ukaz za aretacijo, potem storite svojo dolžnost! Ali pa ga nimate — potem pa bova končala ta nesmiselni in moreči pogovor.«

Devorny se je že hotel dvigniti in opustiti igro, ko se je dogodilo nekaj nepričakovane: Lammerley je pogledal na uro in — zardel.

»Rad bi se še četrt ure pogovarjal z vami,« je dejal detektiv čisto ravodušno.

Izraz razdraženosti se je pojavil v Lammerleyevih očeh.

»Nimam prav nič več časa! Moram takoj stran,« je razburjeno vzkliknil.

»Toda jaz imam čas. Spremljal vas bom!«

Lammerley je nekajkrat nemirno obšel sobo. Nato je obstal pred Devornym in ga odločno pogledal v oči:

»Vem, da držite dano obljubo,« je zamrmral. Nato je nadaljeval in postajal trdnjeji: »Ali mi hočete dati besedo, da me boste takoj zapustili, če vam pojasnim zadevo s strupenim plinom?«

»Jo že imate!« je vzkliknil Devorny, »ne da bi premišljal. Z največjo naglico je potegnil Lammerley neko sliko s stene, odprl na nek skrivnostni način za sliko skrita vratica, potegnil iz odprtine papir in ga pomolil detektivu.

»Hitro! Hitro! Berite!«

Od tu in tam

Tudi Delavska zbornica v Zagrebu bo te dni dobila komisarja. Na banski upravi so bila pred nekaj dnevi posvetovanja med banom in predstavniki Hrvatskega radniškega saveza, ki je del hrvaškega narodnega gibanja. Komisar bo imenovan iz vrst te delavske zveze. S tem bo storjen konec tako imenovanemu »komoraškemu«
sistemu socialnih demokratov, ki so sedeli v zagrebski Delavski zbornici in niso pustili nobenega zastopnika drugih delavskih organizacij h koritu. Imenovani komisar bo dobil nalogo, da izvede nove volitve v zbornico.

Posebno uredbo za zaščito naših vin zahtevajo dalmatinski vinogradniki. Predlagajo, naj bi se uzakonili taki predpisi, kakor jih imajo v Italiji in v Franciji. Uredba pa je potrebna zaradi tega, da ne bodo tuji pri nas kupovali vin in jih potem naprej prodajali pod svojimi znamkami kot pridelek njihovih dežel. Dalje zahtevajo Dalmatinci, da se ustanovi v Splitu poseben zavod za preiskovanje dalmatinskega vina, kar bi mnogo koristilo vinogradništvu, saj bi se pripravile tiste vrste trti, ki bi dalmatinskim tlom najbolj prišle in bi donosale le najboljše sad.

Po prvih dneh nervoznosti, ko je zastala vsa plova na morjih, se je sedaj plova spet začela oživljati. Takoj po izbruhu vojne so se začele v dalmatinska pristanišča vse jugoslovanske ladje, ki so bile v Sredozemskem morju. Nekatere je vojna napoved zalotila sredi oceanov, pa se je vsem posrečilo priti na varno. Kapitani pripovedujejo, da Angleži pri izvrševanju nadzorstva ne delajo takih sitnosti in ne ravnavajo nevljudno, čeprav tako trdi tuja propaganda. Vse jugoslovanske ladje, ki so morale skozi Gibraltar, so bile pregledane, a se je ves ta posel opravil hitro in vljudno. Ko se je sedaj spet nekoliko zjasnilo, so skoraj vse ladje spet odinile na odprto morje. Večina jih prevaža blago po Sredozemskem morju, nekaj pa jih je tvegalo pot celo čez Ocean. Ladje morajo imeti na najbolj vidnem mestu znake svoje državne pripadnosti, ponoči pa jih morajo z reflektorji opazovati, da bi se izognile slučajni katastrofi. Pač pa vozijo angleške ladje večinoma ponoči in še takrat plujejo z zastrtimi lučmi.

Siromašne otroke je začel v Belgradu popisovati odbor za obrambo pred zračnimi napadi. Odbor je odprl v mestu devetnajst pisarn, v katerih pripravljajo vse potrebne načrte za izselitev revnih otrok in za njihovo naselitev v neogroženih krajih. Okrog petnajst tisoč otrok so že popisali, pa le take, ki so revnih staršev, ker se bo zanje brigal odbor. V krajih, ki so jih določili za otroška zavetišča za primer vojne, bodo najprej popravili vse šole, ki bi prišle v poštev za nastanitev otrok, povrh bodo pa zgradili tudi zasilna zavetišča, ki jih bodo pa pozneje uporabili za kolonije revnih otrok na deželi. Za otroke premožnejših družin pa bodo morali poskrbeti starši sami.

Privilegirana družba za gradbo silosov je začela graditi po načrtu določene silose. Kot prvega je začela graditi v Pančevu. Nizko stanje Donave je prišlo prav, da bodo lahko dogradili še letos del, ki bo neposredno ob reki. Prav tako so oddana dela za potrošniška silosa v Podgorici in Bilelini. Licitacije pa so razpisane za gradnjo silosov v Beranah, Mostarju, Gospiću ter Nikšiću.

Blajše ravnanje pri izterjavanju davkov bo predpisal vsem davčnim upravam finančni minister na posredovanje kmetijskega ministra dr. Cubrilovića. Pri kmetijskem ministru se dnevno oglašajo kmetijska zastopstva, ki ga prosijo, naj stori vse, da bi se ohranile cene kmetijskim pridelkom na tisti višini, kakor so bile še nedavno. Če bodo cene še naprej tako padale, kakor so zadnje dni, potem kmetje ne bodo zaslužili nič in bodo težko poravnali svoje davke in obroke za Privilegirano agrarno banko. Kmetijski minister je nato posredoval pri finančnem ministru, da naj davčne uprave nekoliko počakajo z izterjavanjem davkov in obrokov za Privilegirano agrarno banko, dokler ne bodo kmetje vnovič svojih pridelkov. Finančni minister je prošnji ustrejel.

Razpravo za pospeševanje gojenja južnega sadja so imeli v Splitu na pobudo kmetijskega ministrstva. Največ so se bavili z vzgajanjem dobrega namiznega grozdja, potem pa tudi še drugih vrst južnega sadja, ki bi utegnile priti Dalmatincem mnogo dohodkov. Vsi sadjarski strokovnjaki so bili mnenja, da bi morala oblast poskrbeti za to, da bi se v enem izmed dalmatinskih krajev ustanovila šola za kulturo južnega sadja. S tem bi se ne samo propagirala sadnja dobrega sadja, temveč bi se izvežbali tudi kmečki mladeniči za umno sadjerejo.

Pravoslavno cerkev na Sušaku so nedavno dogradili. Občina je bila podarila lep stavbni prostor, načrte pa je izdelal neki belgajski stavbenik. Cerkev je kakor vse pravoslavne cerkve zgrajena v srbsko bizantinskem slogu. Posvetitev cerkve bo v nedeljo, izvršil pa jo bo patriarh dr. Gavril. Slovesnosti se bodo udeležili tudi zastopniki oblasti.

Nasilnika je ubila, pa je njo potem zadela kap. Ta nesreča se je dogodila 60-letni Elizabeti Emič iz Vinkovcev. Njena sestra je živila v dijem zakonu z delavcem Blagojevičem. Neka dne se je delavec napil in prišel pred dekletovo hišo razgrajati in zahteval denar. Ker ga ni dobil, je začel dekle daviti. Ko so se mu vse ženske skrile, je pograbil sekiro in začel razbijati. Tedaj pa je stara Elizabeta vzela samokres in z enim strelom ubila nasilnika. Ko so jo pa orožniki odpeljali v zapor, jo je ponoči od razburjenja zadela srčna kap.

Nevesto, ki je bila z ženinom na poti v cerkev, je ugrabil v Gundinčih pri Djakovu Milan Gjurgjevič. Fant se je bil zaljubil v bogato Maro Ljubič, toda njeni starši so bili odločno proti taki ženitvi, češ da je ženin pre-siromašen. Starši so hčerki določili drugega ženina, namreč sina bogatega kmeta. Pod pritiskom staršev, ki so tudi poskrbeli, da se Mara ni mogla sestajati z Gjurgjevičem, se je dekle vdalo in privolilo v poroko z Nikolajem. Pripravljena je bila velika svatba in svatje so že z ženinom in nevesto krenili proti cerkvi. Nenadoma pa se je pred cerkvenimi vrati znašel Gjurgjevič. Preden so prišli svatje in ženin do sape, je fant pograbil nevesto in pobegnil z njo za cerkev. Tam je bil pripravljen voz. Sedla sta nanj in pognala. Ko so začeli svatje tekat za njima, sta bila zaljubljenca že daleč. Okradeni ženin pa se bo moral sprijazniti s svojo usodo, kajti v vasi velja pravilo, da je sramota vzeti dekle, ki ga je kdo odvedel in se z njim na samem vozi.

Seja celjskega mestnega sveta

Pokojninski zavod je znižal obrestno mero za posojila občin od 9 na 8 %

Celje, 30. septembra.

Snoči ob 6 se je pričela v posvetovalnici mestnega poglavarstva prva plenarna seja celjskega mestnega sveta po počitnicah. Vodil jo je predsednik g. dr. Voršič, g. bana pa je zastopal okrajni načelnik g. dr. Zobeč. Preden je bil zapisnik zadnje seje odobren, se je oglasil k besedi g. Roš in prosil, da se zaradi nerodne stilizacije zapisnika zadnje seje na strani tretji črtajo vrstice, ker niso točne. Šlo je namreč za akt glede podpore CKT, ki ni bil predložen finančnemu gospodarstvenemu odboru. Mestni svetnik je obenem predlagal, da se to ugotovi v zapisniku včerajšnje seje. Predsednik dr. Voršič je obljubil, da bo dal to stvar v razpravo na prihodnji seji, predlagal pa je, da se odobri zapisnik zadnje seje z izjemo treh vrstic, o katerih bodo razpravljali na prihodnji seji. Mestni svetnik Roš je zapustil sejo dvorano.

Predsednik mestne občine g. dr. Voršič je nato poročal, da so bili vsi sklepi zadnje seje izvršeni.

Poročilo finančno-gospodarskega odbora je podal finančni referent ravatelj Černež. Dovolil se podaljšanje kanalizacije proti Lavi pri gostilni Naprudnik, znesek 10.500 din pa se vključi v osnutek novega proračuna za leto 1940-41. Dodatno se je dovolilo zavarovanje pisarn in skladišča mestne elektrarne pri banki »Slavija«. Tiskilni tovarni Melki se odkloni znižanje kanalske naklade. V Komenskoga ulici se odpre vozovni promet na cesti čez Koprivnico ter se oddajo ključavničarska in tesarska dela. Za prospekt za mesto Celje, Gornjo Savinjsko dolino in Logarsko dolino, ki je pred kratkim izšel, je mestna občina prispevala 9632 din. Finančni referent g. Černež je nato poročal, da je Pokojninski zavod za namoščence v Ljubljani znižal obrestno mero za posojila Celjske mestne občine od 9 do 8 %.

Policijskemu stražniku Alojziju Emeršiču se proda stavbišče v Kersnikovi ulici kvadr. meter po 30 din, mestna občina pa se obveže, da izvede kanalizacijo pri Skitovski hiši. Snoči so bile obenem odobrene prodaje parcel: Franciški Znidar, Ivanu Stante in Plahutarju, vsem na Spodnjem Lanovcu. Inž. Kumelju se dovoli razširjenje kanalizacije v Stritarjevi ulici. Važen je bil tudi sklep celjskega mestnega sveta, da se izvede tudi kanalizacija Vodnikovice ulice in se odobri za ta dela 25.614 din. Dela pa se oddajo najugodnejšemu ponudniku g. Jezerniku. Mestni svet je sprejel poročilo, da so podrli v mestnem gozdu v Liscah paznikovo hišo.

Za občinska podjetja in mestno elektrarno je poročal mestni svetnik g. Gologranc. Tudi letos se dovoli Glasbeni Matici brezplačna uporaba elektrike. Na posredovanje mestnega svetnika g. Pribovca je mestni svet sklenil, da se ojačijo električne svetilke od 40 W na 70 W na železniških križiščih na Kersnikovi ulici.

Poročilo gradbenega odbora je podal gradbeni referent g. Fazarinc. Da bi zamogli ustre-

predpisom gradbenega zakona in pravilnika za izdelavo regulacijskih načrtov, je mestna občina razpisala natečaj za izdelavo idejnega regulacijskega osnutka, kot podlago za izdelavo generalnega regulacijskega načrta. Natečaj je le deloma uspel, ker edino prvonagrajeni načrt nudi možnost stvarne izvedbe regulacije, vendar ne more služiti kot idejni regulacijski osnutek za predložitev v načelno odobritev. Potrebno je, da se ta idejni regulacijski osnutek deloma preuredi skladno s stvarnimi potrebami, deloma pa izpopolni. Šele tako predelan idejni osnutek bo mogel predložiti v načelno odobritev kot idejno skico. Istočasno z izdelavo idejne skice za regulacijo se mora izdelati tudi načrt uredbe o izvajanju regulacijskega načrta. V smislu predloga tehniškega oddelka je mestno poglavarstvo povabilo arhitekta, ki se udeležiti natečaja, k morebitnemu sodelovanju inž. Jamnicky je izjavil, da ne more sodelovati, ker je uslužben pri zagrebski mestni občini. Inž. Umek je pripravljen sodelovati proti mesečnemu honorarju 5000 din, arh. inž. Sever in inž. Dežek pa skupaj proti mesečnemu honorarju po 4000 din, odnosno posamezno tudi po 5000 din. Mestni svet sklene uspešno posebnega regulacijskega oddelka z osebjem dveh inž. arh., enega tehnika ter enega risarja.

Na snočni seji je bila dovoljena parcelacija zemljišč Belinu Francu na Zg. Hudinji, Grubini Mariji in Zagradu, Resniku Antonu na Spodnji Hudinji in Šlosterju Francu na Zg. Hudinji. Razpravljali so tudi o nabavi enotnih hišnih tablic za področje bivše okoliške občine, zamenjava pa se odloži do odobritve generalnega regulacijskega načrta mesta Celja. Načelno se dovoli trdkama Jellenz in Urabič, da adaptirata tovarni, vendar s pogodbo. Nato je bilo sprejeto poročilo komisije, ki si je ogledala trening prostor za Jožefovim hribom. Dela so izvršena in so stala 80.581 din. Določila se je tričlanska komisija, ki bo našla primeren prostor za postavitev nove mestne tehtnice. Na bivšem Cankarjevem zemljišču se dovoli zasilen dovoz po Krekovi cesti na Ložnico, stroški del pa ne smejo presežati preko 10.000 dinarjev.

Za obrtni odbor je poročal g. Lečnik. Otvoritev ženske obrtne šole se odkloni.

Gorišniku Fortunatu na Hribu sv. Jožefa se ne dovoli otvoritev gostilne, ker 26 hišnih lastnikov izjavlja, da ni podana potreba. Dovolil se otvoritev gostilne Miklavžini Marjeti na Cesti na Dobravo. Proti temu so glasovali trije mestni svetniki.

Za tržni odbor je poročal mestni svetnik g. Dobovičnik. Cafutu Matevžu se izjemoma zaradi 100% invalidnosti dovoli prodajanje čipk na Glavnem trgu. — Pri slučajnosti so bili predlagani za namestnika pravno-personalnega referenta g. Gologranc, za namestnika finančnega referenta g. Fazarinca in za namestnika socialnega referenta g. Jagodič.

Po javni seji je sledila tajna seja.

Zadnje priprave za moderno asfaltno cesto Maribor-Fram

Maribor, 28. septembra.

Končno je dospelo vprašanje modernizacije državne ceste Maribor-Fram v svoji zadnji etadi. Vse potrebne formalnosti so že rešene ter so krediti, ki so za ta dela določeni, sedaj na razpolago. Minister za gradbo, minister za finance ter vsi ostali ministri so akte o licitaciji podpisali, s čimer je rešeno vprašanje oddaje ter bi se z deli lahko takoj pričelo.

Gre sedaj še za zadnje priprave, ki se morajo izvršiti pred začetkom del. Te priprave obetajo v odkupu oziroma morebitni prišli razlastitvi potrebnih zemljišč. Odkupiti bo treba precej sveta na točkah, kjer se bodo dosedaj ovinki izravnavali. Te točke so na trasi Maribor-Fram predvsem pri Hočah in pred ter za vasej Slivnico. Prihodnje dni bo te zadnje predpriprave izvršila posebna komisija, v kateri bodo šef kabineta gradbenega ministrstva inž. Vončina, zastopniki gradbenega oddelka banske uprave ter drugi strokovnjaki. Komisija začne svoje poslovanje 9. oktobra ter ga bo končala 12. oktobra. Izvršila bo obhod

trase ter razlastitev potrebnih zemljišč po sledenjem redu: 9. oktobra s pričetkom ob 11 za katastralne občine Sp. Radvanje, Razvanje, Bohova; 10. oktobra ob pol 10 za občine Čreta, Slivnica, Radizel, Hotinja vas in Fram; 12. oktobra za katastralne občine Čreta, Hotinja vas in Fram. — Interesenti naj pričakajo komisijo vsak ob svojem zemljišču.

Potem bi se lahko takoj pričelo z zemeljskimi deli, ki bi se lahko vršila tudi v zimskem času. Vprašanje je seveda, če bo odkup zemljišč šel gladko od rok. Čujejo se glasovi, da postavljajo nekateri posestniki pretirane zahteve, ki bi otežile čimprejšnji pričetek del, ker bi bilo v takem primeru potrebno razlastitveno postopanje. Pričakovati pa je, da bodo ljudje uvideli, da ne bodo zahtevali pretiranih cen, ker jim to itak ne bi pomagalo, toda pričetek del bi otežili. Kakor smo izvedeli, so podjetniki, ki so prevzeli gradbo ceste, pripravljeni začeti v velikem obsegu, tako da bi bilo na cesti zaposlenih na raznih mestih 400 do 500 delavcev.

Nogometa bo tudi jutri več ko dovolj

Tudi jutrišnja nedelja ne bo zaostajala za prejšnjo nedeljo na bogatih športnih dogodkih. Glavna reč v nedeljo ne bo v Ljubljani, ampak v Atenah, kjer se začne 10. balkanske igre. V Ljubljani bo glavni program na nogometnih igriščih. Najvažnejša tekma jutri bo

Bačka : Ljubljana

Jutrišnja ligaška tekma v hrvatsko-slovenski ligi je predzadnja tekma v Ljubljani v jesenskem delu prvenstva. Nedvomno je, da bodo simpatični Hrvati iz Subotice privabili na igrišče Ljubljane rekordno število gledalcev. Ljudje so začeli spet dobivati zanimanje za nogometne dogodke. Obisk je bil zadnje nedelje mnogo večji kakor pa pri prejšnjih tekmah. Tekma z Bačko pa obeta ljubljanskemu športnemu občinstvu lepo in zanimivo nogometno tekmo, pri kateri bodo domačini v rahli prednosti zaradi domačega igrišča. Vendar pa gostov nikakor ne gre podcenjevati; njihova zmaga nad varaždinsko Slavijo v Subotici dokazuje, da je to moštvo, ki zna dobro in učinkovito igrati in tudi zmagati.

Naši igralci se bodo morali jutri temeljito pripraviti na ostro borbo, če bodo hoteli zmagati. Športna Ljubljana zatrdno pričakuje zmage domačinov; pričrčani smo tudi, da bodo naši igralci dali igr, ki bo zadovoljila gledalce in ki bo tudi prinesla Ljubljani prvi dve celi točki. Je pa to tudi že skrajni čas. V petih tekmah ima Ljubljana do sedaj samo dve točki. To je vsekakor premalo za edinega slovenskega ligaša v hrvatsko-slovenski ligi. Tudi tega naj se domači igralci dobro zavedajo. — Zmaga jutri ne sme izostati.

Prvenstvo LNP

Prvenstvo Ljubljanske nogometne podzveze, oziroma že kmalu tudi uradno Slovenske nogometne zveze, se nadaljuje jutri s polnim zamahom. V Ljubljani bomo imeli tri prav zanimive nogometne tekme, ki bodo vse v dopoldanskih urah.

Najzanimivejša jutrišnja tekma bo prav gotovo med Marsom in Diskom iz Domžal na igrišču Ilirije za Kolinsko tovarno. Disk je po-

stal klub, ki je v zadnjem času na svojem igrišču dosegel prav lepe rezultate proti drugim klubom od druge. Bomo videli, kaj bo pokazal jutri v Ljubljani. Z Marsovci ne bo tako lahko. Na ilirskem igrišču se obeta jutri ostra borba.

Zanimivo bo tudi srečanje na igrišču Reke na Viču. V borbi za točke se bosta udarila Reka in Kranj. V dosedanjih srečanjih je bilo skoraj pravilo, da mora zmagati Reka. V zadnjem času pa se zdi, da reško moštvo preživlja malo krizo in jutri ni tako gotova njihova zmaga. Kranj je v zadnjem času močnejši kakor pa je bil prejšnja leta. Borba bo ostra in izenačena.

Na igrišču Ljubljane pa bo jutri prvenstvena tekma med najstarejšima ljubljanskima kluboma prvega razreda med Svobodo in Hermesom. Tudi ta tekma se začne kakor obe gornji ob 10 dopoldne. Oba kluba se do sedaj ne moreta prav posebno postaviti s številom točk, ki sta jih nabrala v prejšnjih tekmah, zato je tem bolj razumljivo, da bosta skušala oba kluba čim več dobiti. Borba bo ostra.

Ostali nogometni program za jutro je: Jesenice : Brastov : Jadran. Hrastnik : Atletiki. Maribor : Maribor : Rapid. Čakovec : Gradjanski : Mura.

»Putnik« začel odpuščati svoje uradništvo

Belgrad, 29. sept. Pri ministru za socialno politiko in ljudsko zdravje se je zglasila skupina 84 odpuščenih uradnikov »Putnika«, ki so dobili od svojega delodajalca odpoved z utemeljitvijo, da družba nima več dosti dela. Večinoma so bili odpušteni uradniki, ki so služili pri družbi po 5 do 15 let ter imajo skoraj vsi družine. Uradniki so povedali ministru dr. Budisavljeviču, da družba ne bi smela tega narediti z njimi, ker ima rezervni sklad 12.000.000 din, ki je nalašč za to zbran, da se porabi za težke čase. Odpuščeni uradniki prosijo ministra, naj se zavzame zanje in izposluje, da bi »Putnik« dobil kak nov delokrog, na primer da bi prevzel soudeležbo pri pripravah za izvrševanje morebitnih ukrepov pri zračnih napadih, s čimer bi lahko svoje odpuščene uradnike zaposlil. Minister je obljubil, da se bo zanje pobrigal in da jim bo skušal najti zaposlitev.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometrsko stanje	Temperatura v C		Relativna vlažnost	Veter (smer, jakost)	Padavine	
		uj. večja	noč. manjša			m/m	vrsta
Ljubljana	761.3	12.8	0.6	93	mg. 10	0	—
Maribor	761.0	13.0	-2.0	90	4	0	—
Zagreb	761.5	15.0	-1.0	90	0	0	—
Belgrad	764.8	14.0	0.0	80	7	0	—
Sarajevo	764.0	14.0	0.0	80	10	0	—
Vis	761.6	13.0	9.0	70	5	NNE ₂	—
Split	761.5	19.0	9.0	50	4	NE ₂	—
Kumbar	759.5	17.0	16.0	40	10	NNE ₂	—
Rab	762.4	14.0	10.0	50	2	NE ₂	—
Dubrovnik	759.9	20.0	11.0	60	5	0	—

Vremenska napoved: Jutranja megla, čez dan nekoliko oblačno, hladno in spremenljivo vreme. — Najnižja toplota zraka na letališču —2° C.

Koledar

Danes, sobota, 30. septembra: Hieronim. Nedelja, 1. oktobra: Remigij, škof.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Mestno zdravniško dežurno službo bo od sobote od 8 zvečer do ponedeljka do 8 jutraj opravljali mestni zdravstveni svetnik dr. Mis Franta, Poljanska cesta 15-11, telefon 32-84.

Pokojuine za oktober 1939 bo pošta Ljubljana 1 dostavljala v nedeljo 1. oktobra 1939.

Znižane cene za delavce v Narodnem gledališču. Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani je na prošnjo Delavske zbornice dovolila delavcem 50% popust za balkonske in galerijske sedelce v drami in operi. Pri gledališki blagajni je treba predložiti samo potrdilo, ki ga dobe delavci v knjižnici Delavske zbornice ali pa pri svojih strokovnih organizacijah. Gledališka uprava je s tem omogočila tudi delavcem, da obiskujejo gledališke predstave, in smo prepričani, da se bodo delavci številno posluževali te ugodnosti.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja svoje umrlih članov, ki so za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt po 1. septembru 1937 vplačali vsaj 100 tedenskih prispevkov, da prijavijo za dežjo rento ali vdovsko podporo brezpogojno priložiti: 1. mrljiški list; 2. Družinski izkaz (izpisek oziroma poročilo župnijske matice. Obe listini dobe svoji v župnišču ter sta v smislu § 189. ZZZ kolektivov prosti.

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 8 zvečer: Sobota, 30. septembra: »Hudičev učenec«. Izven. Nedelja, 1. oktobra: »Kacijanar«. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 2. oktobra: Zaprt. Torek, 3. oktobra: »Številka 72«. Premiera. Premierski abonma.

Sreda, 4. oktobra: »Hudičev učenec«. Red »A«. Četrtek, 5. oktobra: »Številka 72«. Izven. Petek, 6. oktobra: »Kozarec vodes«. Premiera. — Premierski abonma.

Opera — Začetek ob 8 zvečer: Sobota, 30. septembra: »Sabska kraljica«. Začetna predstava. Premierski abonma. — Gostovanje Josipa Gostića.

Nedelja, 1. oktobra: »Madame Butterfly«. Gostovanje Zlate Gjungenac. Izven. Znižane cene. Ponedeljek, 2. oktobra: Zaprt.

Torek, 3. oktobra: »Manon«. — Gostovanje Zlate Gjungenac. Izven.

Sreda, 4. oktobra: »Boris Godunov«. Red Sreda. Četrtek, 5. okt.: »Sabska kraljica«. Red Četrtek. Petek, 6. oktobra: Zaprt.

Drugi bodo ponovili odlično uspelo Shawovo igr »Hudičev učenec«, ki je dosegla pri kritiki kakor pri občinstvu izreden uspeh. Zanimivo zasnovane igralske kreacije so pripomogle temu duhovitemu delu, ki slika dogodke iz ameriške osvobodilne vojne, do popolnega uspeha.

Tehtne zgodovinske dogodke slika Medvedova založira »Kacijanar«. Dejanje nam pokaže zaroto hrvaških plemenitav zoper cesarja Ferdinanda, katere cilj je bil doseči osamosvojitve Hrvaške.

Goldmark je ustvaril s svojo veliko opero »Sabska kraljica«, ki je bila njegov operni prevenc, delo po vzoru francoske velike opere, a tudi že nekoliko vplivan od Wagnerja. To delo mu je prineslo največji uspeh. V slikoviti inscenaciji arhitekta Fraanza, ki služi kot zelo učinkovit okvir pestremu dejanju, bomo dobili predstavo, ki bo zaradi svoje polnosti dogodkov, melodioznosti in lepih pevskih arij občinstvu gotovo ugajala. — Premiera bo drvi za premierski abonma.

Sodobno delo, katerega dejanje se godi v ženski kazalnici, kjer uprizorjajo komad, ki ga je napisala kazmenka »Številka 72«, v katerem je popisala dogodke okrog zločina, zaradi katerega je bila obojena, je Langerjeva igra »Številka 72«. Glavno vlogo kazmenke bo igrala Mira Danilova. Premiera bo v torek za premierski abonma.

Gostovanje Zlate Gjungenac. V nedeljo, dne 1. oktobra bo pela priljubljena umetnica naslovno partijo v Puccinijevi operi »Madame Butterfly« — v torek, dne 3. oktobra pa Massenetovo »Manon« . Kdor se ni imel prilike slišati odlične pevke v teh dveh partijah, v katerih prihaja njena zrela umetnost do polnega izraza, naj ne zamudi obiska teh predstav.

Stalni obiskovalci — abonenti našega Narodnega gledališča so se tudi v letošnji sezoni oglašili v zelo lepem številu, tako da so razpisani abonmaji: Premierski, red Sreda, red Četrtek, red A zaključeni in polno zasedeni. Zato je uprava odprla še red B, za katerega se sprejemajo prihlasi po običajnih pogojih v blagajni dramskega gledališča dnevno od 9—12 in 15—17. Gledališka uprava vabi vse zainteresirane, da se v velikem številu prijavijo tudi za ta obnma. Red B je deset odstotkov cenejši kakor so Premierski abonma in stalna abonmaja Sreda in Četrtek. Predstave so tudi za red B popolnoma iste kakor za ostale abonmaje. Abonenti bodo dobili 20 dramskih in 19 opernih predstav.

Mariborsko gledališče

Sobota, 30. sept. ob 20: »Hlapec Jernej in njegova pravica«. Premiera. Slavnostna otvoritvena predstava. Pred predstavo govor g. dr. Maksa Snuderla.

Nedelja, 1. okt. ob 20: »Verigat. Premiera. Ponedeljek, 2. okt.: Zaprt. Torek, 3. oktobra ob 20: »Celjski grofjec.

Zanimivo razpravljanje francoskega tiska:

„Prvi obširni napad nemških podmornic je končan“

V bodoče bodo akcije nemških podmornic zelo omejene

Francoski listi razpravljajo o podmorniški vojni in pišejo Pomorske operacije so prispele na odločilne točke. Lahko rečemo, da prihajajo v novo razdobje. Ob koncu tretjega tedna vojne velja omeniti dve dejstvi, ki utegneta imeti pomembni posledici za nadaljnji potek dogodkov.

To je po eni strani neizpodbitno dejstvo, da nemške podmornice, ki so od začetka sovražnosti križarile po morjih, nimajo sedaj več tako širokih možnosti za svoje operacije, po drugi strani je pa britansko - francosko trgovinsko brodogradnjo zdaj v celoti razporejeno in zavarovano. Drugi del napadov nemških podmornic na trgovinske ladje zaveznic ne bo mogel zato imeti želenega uspeha. Nemške podmornice bodo odslej trčile v razčlenjen sistem zaprek, a če bodo kljub temu trčile ob britanske in francoske trgovinske ladje, bodo hkratu trčile tudi ob njihovo mnogoštevilno vojno spremstvo, ki jih bo kar najsmotrnejše varovalo.

Moderna podmornica vzdrži tri tedne na morju

Zmogljivost vsake podmornice računajo na največ tri tedne, nato se pa mora podmornica zaradi potrebe goriva, živeti in vode, vrniti v svoje oporišče. Takrat jo morajo podrobno pregledati, ker so podmorniški stroji zelo občutljivi in natančni. To časovno zatišje velja za oceansko podmornico, glede drugih, tako imenovanih obalskih, je pa znano, da je njihova zmogljivost še majhna. Nemčija nima orjaških podmornic kakor Francija, ki lahko vzdrže zelo dolgo na morju in morejo celo obpluti ves svet, ne da bi se kje ustavile. Znano je pa, koliko je nemška mornarica doslej izgubila podmornic. Reči je treba le to, da se te izgube nemških podmornic nanašajo samo na primere neposrednega napada in neposrednega protinapada francoskih in britanskih vojnih ladij.

Koliko podmornic so izgubili Nemci

Razen nemške admiralitete nihče točno ne ve, koliko nemških podmornic je že uničenih, ker je treba imeti pred očmi dejstvo, da so se potopile tudi zaradi min in drugih zaprek - okoliščine, ki francoskim in britanskim pomorskim oblastvom še niso točno znane. Na podlagi podatkov, ki razpolaga z njimi francoska admiraliteta, se da reči samo, da je od prvega vala napadov nemških podmornic koj po napovedi vojne samo polovici nemških podmornic uspelo vrniti se v svoja oporišča. Zato bo na podlagi vsega navedenega potreben v drugem podmorniškem valu nemškim podmorniškim posadkam tako rekoč nadčloveški napor

in pogum, da se spuste v operacije. Posadke vedo, da je njihova naloga tako rekoč jalova, ker imajo zdaj vse francoske in britanske ladje spremstvo vojnih ladij.

Angleško in francosko trgovsko brodogradnjo je zavarovano

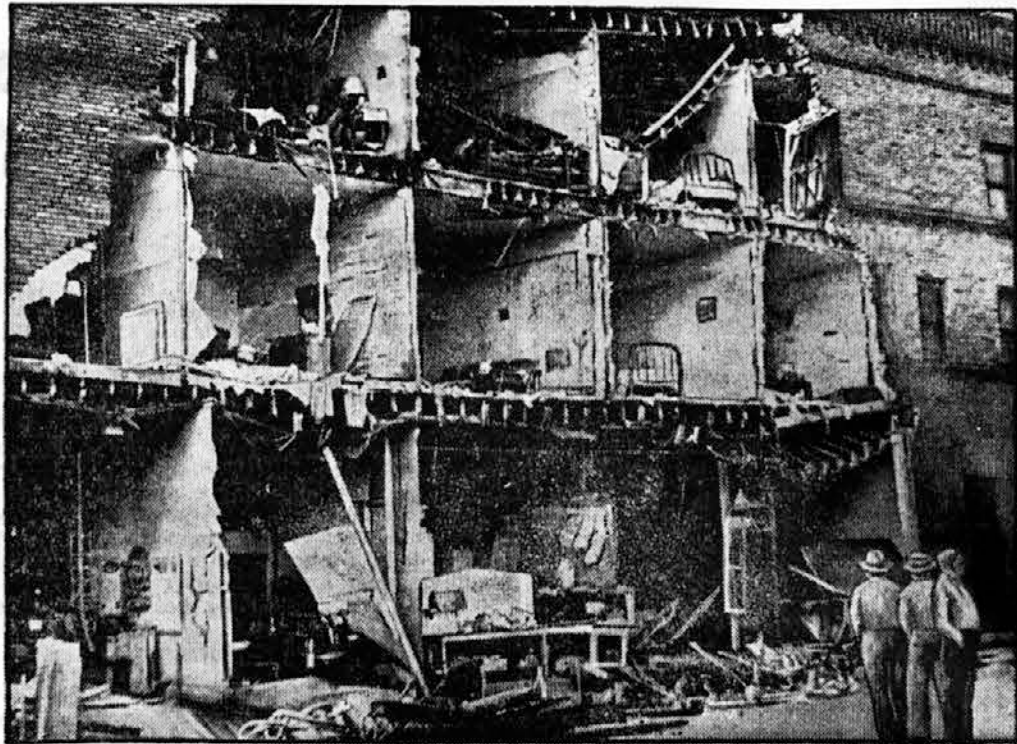
V začetku vojne so bile zavezniške trgovinske ladje raztresene po vseh morjih in niso imele nobenega varstvenega spremstva. Ko so dobile nalog, naj se vrnejo v svoja pristanišča, ni čudno, da je nekatere izmed njih zadela nesreča. Toda po treh tednih vojne je zavezniška trgovinska mornarica dobila zdaj svojo varstvo. Tudi vse trgovinske ladje so zbrane v svojih pristaniških oboroženih in je njihovo moštvo pomnoženo s strokovnjaki. Ladje so dobile protiletalske topove in topove proti podmornicam. Pod neposrednim varstvom torpedov je trgovinski pomorski promet Francije in Anglije zdaj mnogo varnejši. Nemške podmornice bodo trčile ob takšne zapreke, da se lahko naprej reče, da so obojne na samomor, če se spuste v kakšno akcijo.

Napovedi o bojih letal z brodovjem

Ni izključeno, da bo nemška admiraliteta zato spremenila svojo taktiko; z drugimi besedami, da bo sama sprevidela, da ne more več računati na kakšen poseben uspeh svojih podmornic. Morda bo nemško poveljstvo zdaj živahneje razvilo boje v zraku. Nemška letala bodo skušala ovirati trgovino Francije in Anglije. Toda že neuspehi poskusi bodo najbrž tudi na tem področju vzeli nemškemu poveljstvu pogum. Napadi na vojne ladje zaveznic niso napravili nobene škode in niti ene ladje ni bilo treba vzeti iz bojne črte. Nedavni poskus nemškega letalstva pa sicer ni prvi te vrste. Španska vojna je pokazala, da je letalstvo imelo uspeh v boju s težkimi vojnimi oklopnimi, kakor n. pr. proti oklopnici »Jaime Primo«, ki so jo letala poškodovala v alicantskem pristanišču. Toda poudariti velja, da so takšni uspehi možni samo nasproti ladjam, ki so privezane v pristanišče, to je nasproti ladjam, ki ne morejo manevrirati pred nasprotnikom. Če se pa napadene ladje zagledajo pred letali na visokem morju, kakor se je to zgodilo pred nekaj dnevi, morejo ne samo zateči se k cikcakasti plovbi in tako otežkočiti sovražnim letalom napad, temveč se lahko tudi z najmodernejšimi protiletalskimi topovi bore proti letalom.

Kaj je z »Bremenom«

Nemški oceanski parnik »Bremen« se je moral zateči v neko tuje pristanišče, ker ga je preganjala neka britanska križarka. Parnik je zdaj zasedran v nekem sovjetskem pristanišču, najbrž v Murmansk ali pa Arhangelsku.

Strahote letalske vojne: Hiša v Varšavi, katero je presekala letalska bomba

sku. Ta parnik se je prav tako kakor letala, ki se skušajo rešiti pred nevarnostjo v severne predele, zatekel na skrajni sever. »Bremen« je po vsej priliki obplul Islandijo in nato nadaljeval vožnjo mimo Spitzbergov, nedvomno v veliko presenečenje svojih potnikov. »Bremen« se je posrečilo zbežati, ni se mu pa posrečilo odstraniti nevarnosti druge vrste. Ta parnik je namreč velikanskih razsežnosti in bo njegovo gibanje v Belem morju zelo otežkočeno. Moral bi pluti skozi ledene plošče, to bo pa njegovim strojem in materialu samo škodilo. Znano je, da se v severnih krajih ledene plošče ne stopo tako hitro, in zato bo moral »Bremen« tam prezimiti. Kaj pa to pomeni za luksuzno ladjo, je vsakomur znano.

Tem se je plačalo!

Honorar je prav čedna zadeva in vsak se potruji, da pride do njega, če le more. Toda dočim se ljudje zadovoljujejo ali se vsaj morajo zadovoljiti z manjšimi vsotami, imamo v zgodovini primere, ki kažejo, kakor da so ti honorarji v primeri z običajnimi honorarji slon proti muhi.

Kakor je bil nekdanji zdravniški stan najslabši od vseh stanov, tako je tudi danes, samo s to razliko, da ima danes skoraj vsak zdravnik, ki mu posli vsaj malo gredo, svoj avtomobil, kar je pa s praktične plati čisto razumljivo. Med podobne reveže-zdravnike je spadal angleški zdravnik dr. Dunsalden, ki je do zdaj dobil največji honorar, kar ga je kak zdravnik dobil. Ruska carica Katarina II. ga je pozvala, da bi ji ubrizgal neki serum. Za to je dobil samo 300.000 din kot honorar, 600.000 pa za potne stroške. Poleg tega mu je dala v znak zahvale in ker je zdravniški poseg dobro uspel, še 150.000 din letne pokojnine, mu podelila naslov barona in ga imenovala za državnega svetnika. Tako je tudi njemu uspelo, da je imel lahko po več služb naenkrat.

Od slikarjev je dobil največji honorar francoski slikar Meissonier, in sicer tolikšen, da naši slikarji ne bodo verjeli. Koncem preteklega stoletja je neka Američanka pri tem slikarju naročila portret in mu za njega plačala čez dva milijona dinarjev. Portret pa ji ni bil všeč in ker je bila malo »usekana«, je sliko z nožem razrezala. Ko je slikar zvedel, kaj se je s sliko zgodilo, je tudi on podobno naredil in je čez za nakazani mu honorar - vrvel v ogenj. Mož je bil pač dosleden, pameten pa najbrž ne. No, danes ni nevarnosti, da bi se našel človek ki bi toliko plačal samo za en portret, niti slikar, ki bi vrvel čez toliko vrednosti v ogenj.

Kot posebnost je treba omeniti, da je italijanski slikar Pierro della Francesca dobil za poslikanje sobe papeža Siksta IV. 4 florentince, priznanico pa, katero je papež podpisal, so prodali pred desetimi leti za nekaj sto tisoč dinarjev.

To so vsekakor mastni honorarji, zlasti če pomislimo, da so bili izplačani brez vsakih obdrtikov.

Naročate in širite Slovenski dom!

Boj proti komunizmu v Ameriki

Washington, 9. sept. o. Skupina ameriških poslancev bo na sedanjem zasedanju ameriškega kongresa predlagala, naj vlada razpusti komunistično stranko in prepove sleherno komunistično udejstvovanje.

Ameriška legija, ki družijo bivše vojake iz svetovne vojne, je sprejela sklep, v katerem zahteva, naj vlada postavi komunistično stranko izven zakona, razpusti pa naj tudi organizacijo ameriških Nemcev »Bund« in vse organizacije, ki dobivajo navodila ali podporo iz tujine.

Mexico City, 29. sept. o. Poslanec Miguel Flores Villar je sporočil listom, da bo v mehiški zbornici predlagal razpust komunistične stranke ter zahteval, naj zbornica izda sklep, s katerim proglasa člane komunistične stranke za veleizdajalce.

Radio

Program radio Ljubljana

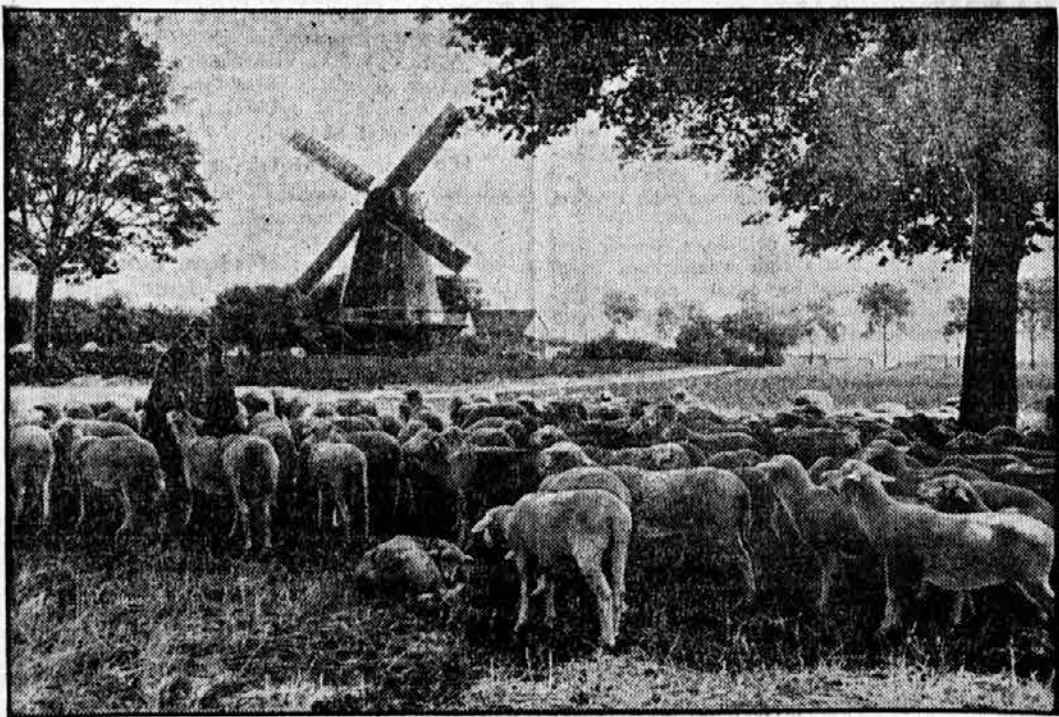
Sobota, 30. sept.: 12 Za zabavo poskrbimo, v vsem. 13.30 Za zabavo poskrbimo, v vsem. 13.30 Napovedi zimo! 14.30 Napovedi 17.00 Otroška ura: a) Selma La-Jimi gospi. Povest v nadaljevanjih. b) Kramljanje z otroci (gd. M. Komarova). 17.50 Pregled sporeda 18.30 Delopust igra Radij. orkester. 18.40 Zabavni spored v prihod. letu (g. prof. Niko Kuret). 19.30 Napovedi, poročila 19.40 Kako odpraviti slabe navade pri mladini (nac. ura - g. B. Hercl, Bgd) 20.00 Znanj politiki (g. ured. dr. A. Kuhar). 20.30 V. večer slovenskih humoristov: Z. Iamirjem Foiglom. Besedila pripravil Niko Kuret, izvajajo člani rad. igral. družine. 22. Napovedi in poročila 22.15 Za vesel konec, igra Radij. orkester.

Nedelja, 1. oktobra: 8 Dueti: klavir in harmonij (gd. Herta Seifert in g. Dimitrij Kaskarov) - 9 Napovedi, poročila - 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve - 9.45 Verski govor - 10.30 Kratek čas (plošče) - 10.30 Nedeljski koncert Radijskega orkestra - 12.30 Konecrt pevskega zbora »Tabor« - 13.30 Napovedi - 13.30 Veselo opoldne: Kmečki trio, vmes plošče - 17. Kmečjska ura: Obrešna mera in kmečko gospodarstvo (g. dr. Joža Basaj) - 17.50 Godba 40. pp. Triglavskega - 19. Napovedi, poročila - 19.40 Nac. ura - 20. Samospevi gd. Ksenije Kuševlje, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek - 20.45 Domač koncert Radijskega orkestra - 22. Napovedi, poročila - 22.15 Veselo popevke (plošče).

Ponedeljek, 2. oktobra: 12 Uvertura (plošče) - 12.45 Poročila - 13.30 Napovedi - 13.30 Opoldanski koncert Radijskega orkestra - 14. Napovedi - 18. Zdravstvena ura: Mladinsko zdravstvo in higiena (g. dr. Anton Breclj) - 18.30 Glazunov: Stenka Razin, simf. pesnitov (plošče) - 18.40 Matija Majar Ziljski, ob 130. letnici rojstva (g. dr. Ivan Grafenauer) - 19. Napovedi, poročila - 19.30 Zanimivosti - 19.40 Nac. ura - 20. Veseli godci, vmes poje g. Mirko Premelj ob spremljevanju klavirja (g. prof. M. Lipovšek) - 21.15 Komorna glasba (plošče) - 22. Napovedi, poročila - 22.15 Veseli zvoki (Radijski orkester).

Drugi programi

Sobota, 30. septembra: Belgrad: 20 Rujarski večer - 31.30 Zab. konc. - Zagreb: Klavir - 20.30 Mandolin - 21. Zab. konc. - Bratislava: 19.35 Jazz - Praga: 20. Vesel večer - 22.15 Ork. in solisti. - Sofija: 20. Instrumentalni konc. - 20.30 Vok. konc. - 21. Lahka gl. - Anikara: 20. Turška gl. - 20.55 Lahka gl. - 22.30 Jazz. - Beromünster: 20.05 Konec, večer. - Bukaresta: 20.15 Plesni večer. - Horthy: 19.30 Stara plesna gl. - 20. Operetni večer - 21.30 Lahka gl. - 22.15 Moderna plesna gl. - Trst-Milan: 21. Opera »Viljem Ratcliff« - Rim-Bar: 21. Igra - 21.30 Kom. konc. - Florence: 21.15 Igra - 21.30 Pisan konc. - 22.30 Lahka gl. - Oslo: 20.10 Ork. konc. - 21.35 Arje - 22.15 Plesna gl. - Reykjavik: 20.30 Zbor - 21.45 Trio - 22.05 Čajkovskega skladbe - 22.30 Plesna glasba.

Slika mira v nemirnih časih: Holandska pokrajina s čredo in z značilnim mlinom na veter. Toda vse to je danes samo videz. Mlini na veter so spremenjeni v gnezda za strojnice, pod jezovi je pripravljeno že vse, da jih počeno v zrak ob sovražnem napadu in vso deželo poplaviijo

Lojze Pajtlar:

BEG IZ TUJSKE LEGIJE

Edino straža je dobila obilnejšo hrano. To se je ponavljalo celih dolgih 8 dni. Med tem časom, ko nismo imeli ne kruha, ne dela, smo se pridno kopali v rečici, ki je tekla mimo tabora in si popravljali ter prali obleko. Straže so imele nalogo, da ne pustijo nobenega Arabca iz kabze, dokler ne bi mi odpotovali.

Bilo je še kolikor toliko znošeno lenenje. Res smo bili lačni, vendar so se mi smilili arabski otroci, ki so ves dan prosiili za skorjo kruha, pa je seveda niso dobili. Videli sem, da vlada v kabzi velik glad. Nič čudnega, saj dosti niso imeli, pa še mi smo jim pobrali skoraj vse, češar nismo pravočasno ekrlili.

Osmi dan tega napol stradanja je prišla pošiljatev hrane. Dobili smo kruha, čokolade, prepečenca, sardin, vina, kave in celo škaflo zgoščenega mleka na dva moža.

Bila je gostija, da malo takih. Utaborili smo se vse vprek s temi krasnimi božjimi darovi, katere nam je prinesla karavana tovarišev, in natepavali kakor

gozdarji. Prišlo je tudi vino. Dali so nam ga skoraj več, kakor smo ga pa navzlic vsemu trpeli zažulili. Zvalili smo sodečke na eredo tabora in imeli kar na njih svoje veselje, divje legionarsko veselje, kakršnega so spodobni samo ljudje, ki morajo biti pripravljani, da jih vsak trenutek pokliče povelje, naj se gredo meriti s smrtjo in ognjem.

Radosti smo bili potrebni po vsem tem, kar smo prestali zadnje dni. Edino kar nam je kalilo veselje, je bila misel, da nas je v taboru vedno manj, na samotnem puščavskem grobišču pa vedno več križev...

Naslednje jutro smo se pričeli odpravljati na pot. Bilo je veselo pripravljanje, saj ga ni bilo med nami moža, da ne bi komaj čakal, kdaj bomo krenili iz tega žalostnega kraja, nad katerim je ležala krvava skrivnost tolikih smrti.

Določeno je bilo, da bomo hodili ponoči. Poveljstvo se je odločilo za noč zaradi vročine, da nas ne bi prehudo

morila in pa, ker smo bili ponoči kolikor toliko bolj varni pred morebitnimi arabskimi napadi.

Ugodno je bilo, da smo bili v rastoči luni. Pod mesečino je bilo prijetnejše hoditi kakor pa tipati po temi.

Pospravljanje nam ni dajalo prav dosti posla, kar je bilo pospravljanja vredno, je že ležalo v zemlji - za zmeraj.

Na predvečer, preden smo odpotovali, smo skoraj vse suh kruh pometali arabskim otrokom, ki so se vrgli nanj

Zvalili smo sodečke na sredo tabora in imeli tam svoje veselje...

ko volkovi. Morali so biti strahovito lačni, pa ne samo otroci, zakaj tudi starejši so planili na kruh. Kako esestradani so morali biti, je vedel samo tisti, ki pozna Arabce, da so ponosni do zagrizenosti. Zdal so pa celo otrokom kruh jemali.

Z nami je odpotovala tudi vse spremna četa in karavana, ki nam je prinesla živež iz El-Seherja. Tri dni, to se pravi, tri noči smo morali potovati do Tanguste. Pot se je vila med samimi hribi in je bila samotna ter dolgočasna, vendar smo brez nezgode prišli tretje jutro v Tangusto.

Ko smo prišli na cilj in se utaborili, sem mislil, da bomo še naprej potovali, ker nisem videl nikjer nobene naselbine.

Nisem mogel razumeti, kako da so nas prignali v to samotno in kaj naj bi tod iskali. Poetopal sem, ko smo se raztovorili in ugalib to in ono.

Drugim ni bilo nič boljše. In tako sva se dobila s starim tovarišem Poljakom. Vprašal sem ga:

»Ti veš več, kako in kaj je po teh krajih. Kje je zdaj Tangusta?«

Poljak je zarislal z roko velik krog, v katerega bi bil lahko zajel pol Afrike. S to razlago nisem bil zadovoljen in sem dejal:

»Res, res, človek bi rad vedel, kje je ta reč.«

Poljaku ni bilo dosti do pogovora.

Prijel me je za vrat, me zasukal proti vzhodu in mi v daljavi pokazal nekaj rjavega:

»Vidiš tistole kazbo?«

Pokimal sem mu, on pa je nadaljeval: »Tisto je Tangusta. Tam mimo pelje cesta v Tafilalet. Drži čez Riš, ki je od tu kakih stovdvojest kilometrov. Do ceste pa nimamo več kakor pet in štiri-deset kilometrov. Ko pridemo tja, se bo začelo pravo veselje, kakor ga še ne poznaš.«

»Kaj?« sem vprašal radovedno. »Često bomo delali. To je najlepši posev v Legiji.«

Pogledal sem ga in sem videl, da se norčuje. Hotel sem zvedeti o tem kaj več, toda po stari navadi je zamahnil z roko in dejal:

»Boš že videl. Jezik ti bo bingljaj do pazu. To je kaj drugega, kakor vrteti strojnico.«

Pustil sem ga, ves jezen, da sem začel ta pogovor o zemljepisju. Odkril mi ni ničesar drugega, kakor piškave obete o malo prijetnih dneh. Pljunil sem v pesek in šel iskat kakega dela, da bi se zamotil...

Preden smo se utaborili, smo ponočili tisto ko v Arbalou. Postavili smo najprej zid, ki pa smo ga kmalu zgotovili, ker ga nismo delali tako visokega ko v Arbalou. Naslednji dan smo imeli delo eamo v taboru.